IX. évfolyam. Arad, 1894. Julius 24. Kedd. 170-ik szám.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG: az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint. Kéziratokat nem adunk vissza.
Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 hóra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt. 1/4 évre 3 frt 50 kr. 1 hóra 1 frt 20 kr.
HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 8 kr, minden következőnél 6 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyilttér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL: ARADI NYOMDATÁRSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)
Telefon-szám: 151.

Következetes politika.

Budapest, julius 23.

(á—) Mindig fokozott érdekességü, ha valamelyik miniszter beszél választói előtt, mennyivel inkább érdekes, hogy a magyar belügyminiszter beszél választóinak éppen Erdélyben, hol az oláhok már évek óta a nemzetiségi izgatás csóváival dobálóznak. Természetes, hogy az egész közvélemény feszült figyelme kiséri a miniszter szavait s az utja közt előforduló jeleneteket.

A miniszter beszéde beszámoló volt, s egyuttal a kormány jövő müködésére nézve valóságos programmot tartalmaz. — Megtudjuk belőle, hogy a kormány, miután egyházpolitikai czéljait a törvényalkotás terén egész a korona helybenhagyásáig elérte, most a *közigazgatás államositásának* megvalósitását tüzte ki czélul. — Örvendhet ennek minden igaz hazafi, és tényleg minden józan gondolkozó megkönnyebbült szivvel veszi tudomásul, hogy végre e fontos feladat megoldásra kerül.

A hatalóméhes ellenzéki pártemberek persze majd akadályozni akarják a kormány ujabb sikerét, de remélhetőleg eredménytelenül. Hiszen éppen a hely, a hol a kormány képviselője a közigazgatási reform szükségét hangoztatja, a legvilágosabb bizonyiték e reform szükségességének égető voltára. Erdélyben a rosz közigazgatás is egyik oka — persze a többi közt — a román elégedetlenségnek, a reform egyik hathatós eszköze leend a paczifikácziónak is.

E paczifikáczió szükségének elismerését szintén mint a kormányprogramm kiegészitő részét hangsulyozta a miniszter, s igy el lehetünk készülve a kormány részéről meginduló ily czélu akczióra. Mik lesznek az akczió keretei és eszközei? *Hieronymi* erre vonatkozólag magyaros nyiltsággal, erélylyel és határozottsággal beszélt. Alkotmányellenes s hazaáruló üzelmeknek leghatározottabb üldözése, megtorlása, a nemzeti egység, az ország területi épsége ellen irányuló követelődzések kérlelhetlen visszautasitása és hatálytalanitása. E keret korlátai közt azonban minden jogosult kivánság teljesitése, tekintetbe vétele tehát az erdélyi románság kivánságának az egységes s hasonló választási czenzus behozatala iránt s az oláhság anyagi és szellemi érdekeinek ápolása.

A magyar állam teljes erővel lép fel tehát az izgatók ellen, de okos, következetes politikával meg akarja nyerni a magyar barátság számára a már majdnem egészében megingatott román népet. Nagy s nehéz feladat ez, egy ország s két nép üdve, nyugalma függ annak sikeres végrehajtásán.

Adja isten, hogy az a szerencse, mely a mostani kormánynak, ugy látszik, hü kisérője, ne hagyja el a mostani nagy vállalkozásában sem. Es sikerülni is fog a dolog, ha következetes okossággal, erélylyel s bölcs mérséklettel az egész magyar nép pártkülönbség nélkül egyetért s összefog, az oláh népet még megnyerni nem késő, s a belügyminiszter bölcsességében a siker kezességét látjuk arra nézve, hogy a román nép nem sokára elfordul azon mostani vezéreitől, kik közül sokan most a köztük megjelent államférfitól oly tüntetőleg elfordultak.

BELFÖLD.

Az oláh nemzeti párt ujjászervezése.

A „Tribuna" szerint az oláh nép vezetői elhatározták, hogy még ezen a nyáron az összes oláh választók köréből konferencziát hivnak össze, melynek az lesz a czélja, hogy határozatot hozzon az oláh nemzeti pártról és programmjáról.

Még egy kath. nagygyülés.

Rimély Károly besztercebányai püspök augusztus hó 22-ik és 24-ik napjaira szent lélki gyakorlatra hivta össze egyházának papjait, hogy elkészüljenek arra a küzdelemre, mely a katholikus egyházra várakozik. Ez alkalommal, mint értesülünk, az egyházmegyei papság a püspök elnöklete alatt egy katholikus nagygyülés megtartásáról és katholikus körök, egyletek alakitásáról is fog tanácskozni.

Az uj miniszter.

— Legfelsőbb kéziratok. —

Lapunk vasárnapi számának élén vezérczikkben méltattuk már azt a tényt, hogy Ő Felsége földmüvelésügyi magy. kir. miniszterré Festetics Andor grófot nevezte ki.

E kinevezést illetőleg a hivatalos lap vasárnapi számában az alábbi legfelsőbb kériratok jelentek meg:

I.

Kedves báró Fejérváry! Magyar miniszterelnököm előterjesztése folytán Önt a földmivelésügyi magyar ministerium ügyeinek ideiglenes vezetésétől, az ebbeli megbizatásában tett szolgálatainak elismerése mellett, ezennel felmentem.

Kelt Ischlben, 1894. évi julius hó 16-án.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.
Wekerle Sándor, s. k.

II.

Kedves gróf Festetics! Magyar ministerelnököm előterjesztése folytán Önt földmivelésügyi magyar ministeremmé ezennel kinevezem.

Kelt Ischlben, 1894. évi julis hó 16-án.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.
Wekerle Sándor, s. k.

Gajári beszámolója.

— Saját tudósitónktól. —

Sepsi-Szent-György, julius 22.

Gajári Odön, Sepsi-Szent-György város országgyülési képviselője vasárnap délelőtt 11 órakor tartotta meg beszámoló beszédét választóinak.

A képviselő szombaton érkezett választói közé, kik meleg óvációkkal fogadták. Vasárnap a beszéd után fényes bankett volt, melyen az egész környék intelligenciája megjelent.

Az érdekes és nagy figyelemmel hallgatott beszámolóból az alábbi részleteket adjuk:

A reakczió kudarcza.

Az a rövid időszak, mely óta e város közönsége bizalmából annak mandátumát birom, korszakot alkotó eseményekben gazdag. A nemzeti gyász első napján vettem át a mandátumot; mikor nemcsak az egész ország, hanem a szabadságszerető népek egyeteme megdöbbenve állotta körül Kossuth Lajos ravatalát.

A nemzeti gyász, a melyet minden hazafi elé a lelkiismeret törvénye szabott, nem mult, nem mulhatott el politikai vonatkozások nélkül. Alkalmul szolgált erre az a magatartás, a melyet a kormány, mint a legfőbb végrehajtóhatalom érvényesitője tanusitott a tendenczózusan megnövelt és politikai czélokra kihasznált Kossuth-kultusz tulzásaival szemben.

A reakczió Janus-álarczot öltve, ott settenkedett a ravatal körül. Egyik felől könyeket fitogtatva, bizonyitgatta, hogy azok, a kiket a nemzeti közszellem vezetése illet, a nemzeti kegyelet megnyilatkozásának utjában állanak. Másik, porba hunyászkodó ábrázatával pedig vádaskodott, hogy ugyanazokban a vezetőkben hiányzik a bátorság és az erély, a melylyel a dicsőitett forradalmi szellem ünnepését megakadályozzák.

A trón iránti hüséget a nemzeti kegyelettel igyekeztek szembeállitani, hogy a bizalmatlanságból, a melyet fönt és lent fölkelteni szándékoztak, kényes helyzetet teremtsenek a kormány számára.

Azt óhajtották elérni, hogy a nemzeti kegyelet gyujtotta fáklyák füstjének fellegét a trón haragos villáma czikkázza át. Hogy a szabad eszmék ideális nagy alakjával együtt, egyszersmind a szabad eszméket is elföldelni legyünk kénytelenek.

De a királyi bölcseséget e ravasz számitás nem tévesztette meg. — A nemzet pedig megmutatta, hogy nagy szituácziókra termett.

Nem ült fel a reakczionárius provokácziónak. A nagy multnak nagy alakja iránti kegyelet lerovásanál egy pillanatra sem ütközött össze azzal az őszinte, benső lojalitással, a mely őt alkotmányához és alkotmánya legfőbb őréhez fűzi.

A Kossuth Lajos halálára számitott spekuláczió csufos kudarczot vallott.

Az egyházpolitikai kérdések.

Ezt a kudarczot látván, érthető lehet előttünk a magát kormányképesnek tartó ellenzéki pártnak és vezérének elkeseredése ama szélső baloldali politikusok ellen, akik nem cselekedték meg azt a szivességet, hogy megengedjék, miként Kossuth Lajos ravatala legyen a lépcső, amelyen egyesek és pártok hatalomhoz jussanak.

Nézetem szerint még az a körülmény is, hogy oly kimagasló történeti esemény, aminő Kossuth Lajos halála volt, csakis a gyász napjaira volt képes elterelni a figyelmet, az emléket és érzéseket uralma alá hajtott egyházpolitikai kérdésektől, azt bizonyitja, hogy annak a szükségnek érzete, hogy e kérdések mielőbb végleges megoldás elé vitessenek, nemzeti köztudattá vált.

Nem hiszem, nem hihetem, hogy bárkit is, aki csak a legtávolabbról kisérte figyelemmel a legutóbbi időszak közéleti eseményeit — követett légyen az illető bármely irányt — a politikai küzdelem izgalma érintetlenül hagyott volna.

Az izgatottság napjai a törvényalkotás befejeztével kell, hogy elmuljanak. Meggyőződésem, hogy ez minden oldalon — minden mesterséges izgatás daczára is — be fog következni.

Nem remélem ugyan, hogy akik az egyházpolitikai kérdésben a legyőzöttet, a háttérbe szoritottat játszszák, a küzdelemmel egyszerüen felhagyjanak; azonban bizton tudom, hogy mielőbb arra a tapasztalatra fognak jutni, hogy ebben az országban egyáltalán nincs talaj arra, hogy a felekezeti szellemet az állami intézményekre fölkényszeritsék.

Előbb-utóbb mindenki, még az is, aki még ma a megalkotott törvényben megnyugodni nem bir, belátni lesz kénytelen, hogy az állami felfogás győzelme nem jelenti azt, hogy itt a győzővel legyőzöttek állnak szemben. Csak annak bizonysága, hogy az állam nem került egyoldalu felekezeti felfogás befolyása alá.

A klerikalizmus harcza.

Előttünk állott egész meztelenségében a klerikalizmus harcza a szabadelvüség ellen.

És ha eszébe jutna valakinek tagadásba venni, hogy ez igy volt, az vegye kezébe a klerikális sajtó organumait. Megtalálja bennük, mint mozgósitottak, nemcsak Magyarországon, de a külföldön is minden elemet, a melytől az egyházpolitikai kérdések szabadelvü megoldásának meggátlását remélhették. Megértik akkor, miféle diplomácziai akcziót fejtett ki a római kuria, hogy a magyar törvényhozás munkásságát befolyásolja.

Ugyanaz a római diplomáczia, a mely megtalálja a modus vivendit, hogy az orosz katholikusok helyzete daczára a legszorosabb entente-ot tartsa fenn az orosz udvarral; a mely óvatosan tartózkodik attól, hogy felekezeti igényekkel lépjen fel a franczia köztársaság ellen; ugyanaz a szentszék, a mely a mostani osztrák miniszterium kezében legutóbb üdvösnek és türhetőnek nyilatkoztatja azt az 1868-diki osztrák törvényt, a melyet az előbbi pápa csaknem forma szerint kiátkozott: Agliardi nunczius agilis akcziójával minden követ megmozdit, csakhogy Magyarországon szabadelvü törvény létre ne jöhessen.

Senki sem kételkedhetik, ezeket látván, hogy a magyar klerikálisok akczióját, ha nem is Rómából intézték, de onnan dirigálták.

A jászberényi beszéd.

Az, a mi huzamos ideig késleltette a javaslatok győzelmét, még sem a klerikálismus ellenállása volt, hanem az, hogy minden reakczionárius törekvés, minden reakczionárius érdek felvonult a harczba, hogy a klerikálizmusnak segitségére legyen.

Avagy letagadhatja valaki, hogy mily befolyások és mily módon hozattak mozgásba, hogy a szabadelvü irány megvalósulása lehetetlenné tétessék? Nem.

Hisz mindezek, a melyekkel imént az egyházpolitikai kérdések közül lefolyt küzdelmet vázoltam, olyanannyira közismeretüek, hogy szinte elnézésüket kell kérnem fölemlitésükért. De reá kellett mutatnom a szemeink előtt történtekre, mikor azt tapasztaljuk, hogy alig pár héttel az események után, a nemzeti párt vezére kiáll választói elé, hogy a reakczió küzdelmát a szabadelvüség ellen, egyszerüen letagadja.

Valójában, **Apponyi** Albert gróf Jászberényben ezzel az egyszerü tagadással a legkényelmesebb módot eszelte ki, miként lehetne a javaslatokkal szemben részéről tanusitott eljárást, nem igazolni — hisz ez nem lehetséges — de legalább plauzibilissé tenné.

Dehát tegyük fel, hogy Apponyi gróf tagadása teljesen őszinte és ő eltérőleg az ország közvéleménye nagy többségétől, csakugyan nem a reakczió megnyilatkozását látta a szabadelvü javaslatok elleni küzdelemben. Mit látott tehát?

Látta azt, hogy a szabadelvü párt és kormányának programmja ellen küzdelem foly, oly küzdelem, a mely nem az ügyre, de a kormány sorsára végzetes lehet. Oda állott ennélfogva azok közé, a kik a javaslatok keresztülvitelét meggátolni voltak elhatározva. Az egyházpolitikai kérdések megoldásában nem azt a momentumot tekintette, a melyet minden szabadelvü embernek első sorban szem előtt kell tartani, t. i. a vallási béke megzavarásának kizárását és az ezzel egyértelmü szabadelvü megoldást, hanem azt az eshetőséget, hogy ebben a kérdésben a szabadelvü pártot számban megfogyasztani, a kormányt fölülről vagy alulról megbuktatni lehet. Ezért azzal a taktikázással, a melyet az elkeresztelési ügytől kezdve, az egyházpolitikai kérdések egész komplexumán át folytatott, akarva nem akarva a reakczionárius törekvéseknek, pozicziójánál fogja a legértékesebb szolgálatot épen ő tette.

Ezek után nem csodálkozhatik Apponyi Albert gr., ha közvélemény ugy tekinti őt, mint a ki magát a lefolyt nagyszabásu vita folyamán teljesen agyontaktikázta.

Es Apponyi grót ennek daczára abban a naivitásban él, hogy hivő füleket talál annak az állitásának, hogy a kormány és a szabadelvü párt vonta be a küzdelembe a korona tekintélyét.

Hisz mindenki élénken emlékezhetik meg, hogy ép a javaslatok ellenzői voltak azok, a kik a koronát kétszinü törekvések gyanujával illették, mikor viselője fölkent személyét, a javaslatok ellenzői és a klerikálizmus ez idő szerint is nyiltan üzik a személyes pressziót, hogy a törvényhozásilag elfogadott javaslatok szentesitését meggátolják.

De Apponyi Albert gróf nem elégszik meg azzal, hogy a reakcziót letagadja; nem éri be azzal az állitással, hogy a kormány a korona tekintélyét a pártküzdelmekbe való bevonással megalázta. Vaskövetkezetességgel tovább halad utján. Ha már megtette a klerikálizmusnak azt a szivességet, hogy a szabadelvüeket tőle telhetőleg gyöngiteni igyekezett akkor, a mikor liberálizmus és reakczió egymással szemben állottak: ezt az akcziót ugy látom, folytatni kivánja.

Mintegy igazolást keresve pártja nevének és létezésének, azt az állitást dobja oda, hogy mi, szabadelvüek a liberálizmus kedveért nemzeti aspirácziónkat elalkudtuk.

A ki ilyes — a hazaárulással csaknem határos — állitást koczkáztat, tartozik a bizonyitással is.

Nemzeti politika és liberálizmus.

Tőlünk nem kértek és nem is kérnek csereértéket elveinkért. A mikor a mi kabinetünk azt tapasztalta, hogy elveink diadala azt követeli tőle, hogy ő is, a szabadelvü párt is lemondjon a hatalomról, elveinként készséggel megcselekedte ezt.

Azért még sem mi voltunk azok, a kik loyalitásuk megnyilatkozására a vasuti perront véltek alkalmas helyül.

A mi loaylitásunk záloga a politikai őszinteség, a mely ugy fent, mint lent teljes bizalomra érdemesnek bizonyult a multban és annak fog bizonyulni a jövőben.

Ennek teljes tudatában t. uraim én igen érthetőnek tartom azt az izgatottságot, a mely a nemzeti pártot és főleg annak vezérét elfogja, valahányszor a közlét legutóbbi fejleményeivel foglalkoznia kell.

Dicsőséget, tisztességet, becsületet hozott a lefolyt küzdelem a szabadelvü pártra, kormányára és mindazokra, a kik a liberálizmus diadalának munkásai voltak.

Megalázkodást, bosszuságot és szégyent a szabadelvüség nyilt és titkos ellenségeire. Főleg pedig ez utóbbiakra, a kikben még az erkölcsi bátorság sem volt meg, hogy törekvéseik igaz jellegét bevallják.

Mi szabadelvüek, a lefolyt vitákból azt a tapasztalatot is meritettük, hogy még nálunk is jöhetnek idők, midőn nehéz dolog szabadelvünek lenni.

Ebben a kritikus időszakban, midőn sok esély kérdése volt, hogy a koczka hova dől el, a nemzeti part és annak vezére, Apponyi gróf bebizonyitotta, hogy nem szabadelvü lenni nem mer, igaz őszinte liberális lenni pedig nem képes.

Abban a meggyőződésben voltam és vagyok t. uraim, hogy igaz, őszinte nemzeti politika nem költ fel megvalósithatatlan illuziókat a nemzetben. Megelégszik azzal, hogy az adott kernteken belöl teljesitse mindazt, a mi a nemzeti magyor állam belső konszolidálására, erősödésére és előhaladására vezet. Mi nem akarunk uj, ismeretlen és csakis transzczendentális képzelgésekben létező jogokat szerezni államunk, nemzetünk számára. Beérjük meglevő jogainkkal. De ezeket őszintén értelmezzük, komolyan megvalósitjuk és ha kell, elszántan, egész önfeláldozással védelmezzük.

Hogy az eddigi kereteken belül, okos, józan, előrelátó politikával mit lehet elérnünk, annok élő, megdönthetetlen, el nem szónokolható bizonysága az önálló, szabadelvü, folyton fejlődő magyar állam.

Meggyőződésem, t. uraim, hogy az eredmények, a melyeket a szabadelvüpárt és kormánya az egyházpolitikai reformokra nézve, elért fokozottabb mértékben kütelességeket rónak reánk.

Folytatni kell következetesen, becsületes munkával a megkezdett müvet. Kiépiteni még hiányzó institucziónkat, átalakitani a kor igényeinek és a szabadelvüség kivánalmainak megfelelőleg a létezőket.

A belügyminiszter Erdélyben.

Besztercze, julius 22.

Hieronymi Károly belügyminiszter ma diszkocsin a megyei kórházhoz indult, melynek mintaszerüségét különösen megdicsérte, majd megtekinté a régi Mihály-templomot, s később a megyeházára hajtatott, hol küldöttségek tisztelegtek.

Decsey Péter a katholikus pápságot vezette, mely lángoló hazaszeretettel, a trón és kormány iránti hüségében üdvözli a ministert, isten áldását kivánva üdvös terveire. A miniszter az üdvözlő beszédre adott válaszában kiemeli, hogy meg van győződve, miszerint a róm. kath. papság hazafias kötelességét teljesiti, tudja, hogy a róm. kath. papság itt hiven ápolja a különböző felekezetek közti békét, az egyház alapitójának szellemében, mely egyház a türelem egyháza.

Az ágostai hitv. evang. egyházmegye, küldöttségét **Budaker** lelkész vezette ki üdvözlő beszédében köszönetet mond a püspökjük gyors megerősitéseért, és az egyházi határozatoknak gyors jóváhagyásáért. Az erdélyrészi protestánsok ismerik kötelességüket a magyar haza és önmaguk iránt; az iskolában és egyházban német voltukat megőrizve, a hazának hü, tanult ifjakat nevelnek; végül kéri a kormány támogatását, kivánva a minjszternek erőt, bátorságot és kitartást jónak ismert tervei keresztülvitelére.

A miniszter válaszban kijelenti, hogy mindnyájan nyelv- és valláskülönbség nélkül egyjoguak vagyunk, egyenlő kötelességekkel. A kormány erősen el van tökélve ezen országrészben is a törvényesen és történetileg fennálló jogokat fentartani, azonban nem zárkózhatik el azon tény elöl, hogy az ország lakossága vallás és nyelv által nagyon széttagolt s ezért nem az ellentéteket, hanem az összekötő pontokat kell keresnünk, ilyenek: a közös történet, közös haza, közös rendeltetés. (Lelkes hoch!)

A református egyház küldöttségének szónoka **Balázs** József lelkész volt, kinek üdvözlő beszédére adott válaszában kiemeli a miniszter, hogy azon idők, midőn az egyház jogaiért oly nehéz küzdelmeket kellett folytatni, már rég elmultak; igaz, hogy ma is veszedelmes napoknak nézhetünk elébe, de a mai veszedelmeket nem fegyverrel és véröntással akarjuk elháritani, mert azokból csak elkeseredés és bizalmatlanság ered, nem pedig az általunk elérni óhajtott béke. Ohajtom, — ugymond, — a gondviselés a kormánynak mielőbb lehetővé tegye a békés megoldást, önök pedig az ügynek és hazának az által tehetnek jó szolgálatot, ha az ellentéteket nem kiélesitni, hanem enyhiteni és orvosolni fogják, Az izraelita hitközség küldöttségét a miniszter arról biztositotta, hogy a kormány a polgárokat nem vallásuk, hanem a kötelesség teljesitése szerint itéli meg.

A közös hadsereg és honvédség Fedra ezredes vezetése alatt tisztelgett a miniszternél. Az ezredes üdvözlő-beszédében örömét fejezi ki a felett, hogy alkalmuk van a magyar kormány kiváló tagja előtt hódolhatni. A miniszter az alkalmat felhasználja, hogy köszönetet mondjon amaz előzékenységért, a melylyel a hadsereg a politikai hatóságot támogatja.

A megyei küldöttséget gróf Lázár István alispán vezette, ki megköszönte a miniszternek a közigazgatás sok hibájának orvoslását,

jó hatásu intézkedéseit, nemkülönben a nemzetiségi kérdések megoldásának kezdeményezését.

A miniszter válaszában kiemeli, hogy vegyes ajku megyében, hol a megye nemcsak az autonom teendőket, hanem a magyar állam képviseltetését is magára vállalja, minden törekvésnek oda kell irányulni, hogy az állam egységes jellege érvényre juttattassék.

Ehhez szükséges részrehajlatlan, igazságos, gyors közigazgatás, hogy a nép a köztisztviselőkben jóakaró tanácsadóit, anyagi érdekének szives elömozditóját lássa. Csak igy lehet a népet a rossz befolyásoktól megóvni. E feladat teljesitése annál nehezebb, mert 1886-óta, mindig végléges reformot várva, palliativ eszközökhöz nem nyultunk és a szükséges személyzet szaporitást mellöztük.

A miniszter a fenálló rendszer keretében is szükségesnek tartja a javitásokat, miért is a jövő évi költségvetésbe a szükségesnek mutatkozó felemeléseket már bevette. Kéri a jelenlevőket, hogy az állami hatalmat jövőben is támogassák és az ezen országrészekben némely helyütt némileg megingott állami tekintélyt ismét helyreállitani segitsék. (Lelkeséljenzés.)

Beszterce város küldöttségét Pellion Márton polgármester vezette, melegen üdvözölve a minisztert.

A miniszter kifejezte, hogy már az ott töltött néhány óra alatt is alkalma volt látni, mily virágzó a községi élet, mily szép, mily egészséges a fejlődés és a viszonyok, a mi csak a „Segits magadon és az Isten is megsegit" elv érvényesitésének köszönhető. Az állam az ott már létező viszonyokon már aligha javithat, mi a legmagasabb dicséret, de azért e községet, annak szabad fejlődését jóakaró figyelemmel kisérendi, remélve, hogy e közjóval összhangban fog maradni.

A törvényszéket Tischler Domokos elnök mutatta be, kiemelve hogy habár a biróság az adminisztrácziótól el van különitve, mégis az állam jogrendje csak ugy érhető el, ha a két ág szabályosan összemüködik és támogatja egymást. A miniszter az üdvözlő beszédére adott válaszában egyetért a szónokkal abban, hogy az adminisztráczió az igazságszolgáltatástól el van különitve, de azért összefügg e kettő a haza szolgálatában s különösen itt, hol a különféle ajku polgárok között, sok különös ügy fordul elő; örömmel észleli, hogy e tekintetben kifogásolni valót nem talál.

A kir. erdőigazgatóság tisztelgése alkalmával a községi erdők kezelése iránt tett kérdéseket és elismerőleg nyilatkozott az eredmény felett. A tanfelügyelőség üdvözletére válaszolva, kiemeli a miniszter, hogy a tanügy a közigazgatás egyik ága, s attól függ, hogy a jövő nemzedék miként fogja teljesiteni a haza iránt kötelességét. Az ily nemzetiségi vidéken ezért a tanitókra még fokozottabb kötelesség hárul. Végül biztositja a miniszter a küldöttséget arról, hogy a tanügy előmozditása tekintetében mindent megtesz.

IDŐJÁRÁS.

Legnyomás: reggel 7 órakor 763.0 milliméter, délután 2 órakor 761.5 milliméter. **Hőmérsék:** reggel 7 órakor C° + 24.1, délután 2 órakor C° + 33.8. **Szél iránya és ereje:** reggel 7 órakor DK. 4, délután 2 órakor DK. 3. **Felhőzet:** reggel derült, délután félderült. **Csapadék az utóbbi 24 órában:** 0 milliméter.

IDŐJÓSLÁS.

A központi meteorologiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Julius 24. —

Száraz. — Meleg. — Zivataros.

HIREK.

Julius 24. Kedd. Róm. kath. naptár: Krisztina. — Protestáns naptár: Krisztina. — Izraelita naptár: S. Pinchas. — Görög-keleti naptár (julius 12.): Prokl. Hil. — A nap kél 4 óra 16 perczkor, nyugszik 7 óra 24 perczkor.

Szabadsagharczi emléktargyak orszagos muzeuma (szinházépület, II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 és délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan.

Kölcsey-Könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 3—4-ig es pénteken 11—12-ig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

— **Személyi hirek.** Végh Aurél kir. tanácsos, állami jószágigazgató két havi szabadságidejét megkezdte. Ez idő alatt a jószágigazgatóság vezetését Swerteczky Elek pénzügyi tanácsos vette át. — Boros Beni országos képviselő, az arad-csanádi vasutak vezér-igazgatója, családjával a monyászai fürdőbe utazott pár heti tartózkodázra.

— **Az aradi ereklyemuzeum vándorkiállitásai.** Achim Gusztáv csabai városi mérnök Csabán kegyeletes emléket őriz. Egy nagyon szép női hajcsomót, melyet Kossuth Lajosné fejéről vágtak le, hogy férfi álruhába öltözködhessék. Tudvalevőleg ugyanis, akkor, mikor a muszka invazióval az önvédelmi harcz igen fenyegető helyzetet teremtett és a kormány, valamint az országgyülés kénytelen volt tanácskozását illetőleg székhelyét Debreczenbe átteni, Kossuth Lajosnak főgondját képezte szeretett nejét és gyermekeit biztonságba helyezni, mert jól tudta a latin közmondást: vae victis! (Jaj a legyőzötteknek.) Kossuth Lajosné már Orosházára is nagy ügygyel-bajjal tudott eljutni, a hol Vitéz Mihály becsületes orosházi polgár adott menhelyet a kormányzó bujdosó nejének. Másnap, mielött a menekülök veszélyes utjokat megkezdették, Kossuth Lajosné, hogy felismerhetlenné váljék, töből lemetszette a haját s férfi álruhában menekült. Achim Gusztáv rokonságban lévén az orosházi Vitéz családdal, igy jutott a ritka nemzeti klenodium birtokába és azt — mint irják — az aradi szabadságharczi ereklyemuzeum nak ajándékoza. Az aradi szabadságharczi ereklyemuzeum még a nyár folyamán az ereklyemuzeum kiválóbb tárgyaibói Csabán vándor-kiállitást rendez. Ezt a kiállitást megismétlik Orosházán és Gyulán is. Amott a község 150 éves fennállásának ünnepélyén, Gyulán pedig a török hódoltság megszünése alkalmából rendezendő nagy ünnepélyen.

— **A miniszter köszönete.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Návay Lajosné urnőnek, a ki a földeáki kisdedóvoda fölszerelésére 40 frtot adományozott, őszinte elismerését és köszönetét nyilvánitotta.

— **Az aradi uj román plébános.** Vasárnap délelött 11 órakor tartották a Tököly-téri templomban az aradi gör. kel. románok a papválasztó-ülést Bogsán esperes elnöklete alatt. A választás iránt nagy volt az érdeklődés, annál is inkább, mivel hat pályázó volt ez állásra. A választás előtt három pályázó visszalépett s igy csak három között folyt a harcz, és pedig: Váczán Traján, a konsistorium titkára, Pakaczán Abrahám és Oláriu Vaszilie gáji pap közt. A választás nagy izgatottság mellett folyt le és délután 3 órakor végződött. Fél négy órakor hirdette ki az elnök a választás eredményét. mely szerint Váczán Traján 118, Oláriu Vaszilie 31 és Pakaczán 18 szavazatot kapott. E szerint Váczán Traján választatott meg nagy többséggel plébánossá. A választás után a Dobránszky-féle sörcsarnokban összejöttek a választók, hol Váczán lendületes és hazafias beszédet tartott. Többek közt ezeket mondta:

— Igaz, mi oláhok vagyunk testestől lelkestől, tartsuk meg nemzetiségi jellegünket, de ne feledjük el, hogy első sorban magyar honpolgárok vagyunk és nelegyünk hazánk ellenségei!

Gratulálunk hazafias szellemü beszédéhez az uj papnak s őszintén óhajtjuk, vajha mindenütt ilyen felvilágosult vezérei volnának a népnek.

— **A kolera ellen.** Aradváros egészségügyi hatósága mint minden évben, ugy az idén is megtette a szükségesnek mutatkozó óvintézkedéseket a kolera-hirekkel szemben. A főorvosi hivatal a legnagyobb szigorral ellenőrzi a piaczterek tisztán tartását. Elrendelte az utczák, udvarok és folyókák fertőtlenitését, a barakkórházakat pedig teljesen felszerelte.

— **A menyházai fürdőbe** a vasárnap reggeli vonattal Aradról igen sokan rándultak ki. Valóságos népvándorlás volt a kies helyre. Az aradi családok tömegesen keresik fel megyénk e kedves üdülő helyét, ugy hogy már-már szüknek bizonyulnak ott a vendégek befogadására szolgáló épületek.

— **Örült jegyző.** Az „Aradi Hiradó" tegnap megjelent számában olvassuk az alábbi hirt: „Nagy szomoruság érte Mikalaka község lakóit. A nemrégiben megválasztott jegyzőjük, Botta Döme, olyan nagyfoku elmebajban szenved, hogy ma reggel a kórházba kellett szállitani. Három rendőr alig tudta a kórházba bevinni, annyira dühöngött. Az alispáni hivatal megtette a szükséges intézkedést, hogy a szerencsétlen ember mielőbb az országos tébolydába küldessék."

— **Uj telekkönyvvezető.** A m. kir. igazságügyminiszter Albrecht Emil temesvári kir. törvényszéki irnokot a lippai kir. járásbirósághoz segédtelekkönyvvezetővé nevezte ki.

— **Az aradi martyrokról.** Suciu Aurél, az ismert oláh agitátor, minden áron Aradon szeretné letölni a Memorandum-perben reá kimért másfélévi fogházat. Folyamodott is az igazságügyi miniszterhez, kérve, engedtessék meg neki, hogy az ő részére s a saját költségén egy külön kis cella rendeztessék be az aradi börtönben. A miniszter azonban figyelembe sem vette a martyrnak ezt az extravágáns óhajtását. Az aradi ügyvédi kamara választmányának e napokban érdekes ülése lesz. A választmány meg akarja fosztani Suciu Aurél dr. aradi és Veliciu Mihály dr. ügyvédeket, mint elitélt memorandistákat az ügyvédi gyakorlattól arra az időre, melyet az államfogházban fognak eltölteni. A kolozsvári ügyvédi kamara hasonlólag cselekszik Ratiu tordai és Corojián kolozsvári elitélt dákó oláh ügyvédekkel.

— **Selyemgubó-beváltás.** Az aradi m. kir. adóhivatalban az elmult héten selyemgubóbeváltásban 15,906 frtot fizettek ki. A beváltást Krausz felügyelő és Prodánovics Döme bizalmi férfiu eszközölték.

— **Oláh rablóbanda.** Nagyhalmágy aradmegyei község közbiztonságát utóbbi időben erősen veszélyezteti egy rablóbanda. A napokban végre sikerült a bandát elfogni. Frits Lajos járásbiró Nemes Zoltán ügyvéddel este 9 óra felé kirándulásról tért haza. Közel a faluhoz 9—10 mócz támadta meg a kocsijukat. Nemes fegyvert emelt rájuk, mire támadók pillanatra ijedten hátrahőköltek. E pillanatot felhasználva, a kocsis elvágtatott. De erre a rablók is nekibátorodtak s üldözőbe fogták őket. Jó szerencse, hogy a falu közel volt, s a fellármázott csendőrségnek sikerült az egész bandát elfogni.

— **Halál a kutban.** Szemlaki levelezőnk irja: Payer Gáspár idevaló lakos 10 éves leánykája vizet meriteni ment a kuthoz, de oly mélyen hajolt a kut felé, hogy beleesett. Mire az anya, ki a házban dolgozott, leányának eltünését észrevette és a szomszédok segitségével kihuzta a kutból, már halott volt. — Blás Tógyerné, ágrisi lakos, öngyilkossági szándékból a kutba ugrott és belé is fult. Blás Tógyerné boldog házas életet élt férjével, hanem kinzó fejfájása, mely igen gyakran kereste fel, a végletekig elkeseritette, miért a halálba menekült.

— **Agyonzuzott gyermek.** Mihulya Juonné 4 éves gyermekére mint Dudról irják nekünk — Petkucz György házának kapuja oly szerencsétlenül esett, hogy a kis gyermeket a kapu agyonvágta. Holtan szedték ki a kapu alól.

— **A Maros áldozata.** Szinte állandó rovatot lehetne vezetni a nyári szezon alatt a Maros áldozatairól. — Ujabban Gröbeldinger János szemlaki lakos — mint levelezőnk jelenti — fulladt a Marosba folyó hó 20-án fürdés közben.

— **Megtámadott asszony.** Gyanutlanul haladt a Deák-Ferencz utczában egy szemreval ő menyecske, midőn két uriforma ember csatlakozott hozzá. Eleinte szép szóval édesgették a szerelemre nem épen hajló asszonyt, majd

az ipartestület háta megett erőszakkal megragadták. Az sem volt rest, segitség után kiáltott, mire a vakmerő urak megfutottak. Am Hegyesy Arnold fiatal kereskedősegéd az egyiket, Lazareszku Györgyöt elcsipte. A hóditó bajtársat tegnap fogta el a rendőrség Pollák Sándor asztalossegéd személyében. Mindkettőjüket átkisérték a vizsgálóbirósághoz, hol meg fogják tanulni az idegen vagyon respektálását még az — asszonyban is.

— **Tüzeset.** Kövér Márton szemlaki pusztáján — mint levelezőnk jelenti — folyó hó 20-án egy rozzant istáló gyulladt ki és égett le. A tüzet — melynek oka eddig még ismeretlen — hamar sikerült lokalizálni.

— **Elégett rozs.** A Szida György tulajdonát képező és a világosi határban fekvő 600 kereszt rozs a folyó hó 21-én — mint levelezőnk jelenti, — ismeretlen okból meggyulladt és leégett. A tüz okát puhatolják.

— **Köszönet és kérelem.** Ifj. Klein Mór ur az izr. árvaház növendékei számára a „Kis Lap" cz. gyermekujságra előfizetni sziveskedett, továbbá a könyvtár gyarapitására 10 kötet ifjusági irattal hozzájárulni méltóztatott. Fogagja ezen áldozatkészségéért az árvaházi gondnokság őszinte köszönetét. Egyuttal felkéretnek mindazon nemeskeblü emberbarátok, kik az izr. árvaház ifjusági könyvtárának gyarapitásához hozzájulni kegyeskednek, hogy könyvadományaikat Schulhof Károly gondnoksági tag czimére (Szabadságtér 20. sz. alá) juttatni méltóztassanak. Bing Vilmos hitk. elnök.

— **Fogadó az atlanti oczeán közepén.** Az uj kor legnagyobb vállalkozásainak egyike lesz annak a fogadónak épitése, melyet most az atlanti oczeán közepére, 10—11 mértföldnyire a Lengselands szigetekről terveznek. Mr. Charles Coen, egy angol sokpénzü uriember tervezi a dolgot. A minapában kiválasztották már a fogadó helyét is s egy bárkát vasmacskáztak le azon a helyen, ellátva a fogadó uj lobogójával, a mely tiszta fehér, a közepén piros csillaggal. hotelt tengerbe eresztett 60 vas czölöpre akarják épiteni. A czölöpök mindegyikének 12 láb az átmérője. A kiválasztott hely kivül esik minden európai és amerikai állam hatalmi körén lakói tehát nem fizetnek adót és semmiféle más törvénynek nincsenek alávetve, csak a hotel házszabályainak. A sziget létesitése, mint a szakértők mondják, technikai nehézségekbe egyáltalán nem ütközik, az egész csak pénzügyi kérdés. Mihelyt az egy millió dollárra rugó költségek fedezve vannak, azonnal hozzákezdenek a fogadó épitéséhez. Az uj területnek az Alantis nevet fogják adni.

— **Szerencsétlenül járt turista.** Gossensassból jelentik: Az Amthorspitz alatt tegnap egy parasztasszony egy eszméletlenül fekvő turistára akadt, akinek feje sulyosan meg volt sérülve. A turista nagy nehezen magához tért s a parasztasszony segitségével Hochwiedenbe vánszorgott, hol az első segélyben részesitették s honnét azután Gossensassba szállitották. Az illető dr. Diels Hermann, berlini egyetemi tanárnak a fia és a veszélytelen s könnyen megmászható Hühnerspielről bukott le.

— **Hazafias németek.** Szécsány németajku, de jó magyar érzelmü községnek több polgára kérte a megyétől, hogy számukra egy magyar tannyelvü iskola fölállitásra adjon engedélyt. Az iskolát egyelőre 4 évig s ha sikeresen müködik, azontul is teljesen a sajátjukból akarják fenntartani. A közigazgatási bizottság örömmel adta meg az engedélyt és a derék németek nemsokára magyar iskolában tanithatják gyermekeiket.

— **Egy ezredesné balesete.** Komoly baleset történt tegnap Budapesten a népszinházutczában, Lajthos Géza honvédezredes neje József-körut 31. számu lakásáról bérkocsin hajtatott végig az utczán, mikor az agteleki és népszinház-utczák sarkán a villamos vasut egyik kocsija feltartózhatlanul nekivágott a bérkocsinak és elütötte azt. Lajthos Gézáné, mikor látta, hogy az összeütközés kikerülhetetlen, kiugrott a kocsiból, azonban oly szerencsétlenül, hogy elesett és egyenesen a villamos kerekei közé került, a melyek balkarját teljesen összezuzták. A szerenesétlenül járt urnőt először lakására, — nem pedig a vörös kereszt kórházba szállitották. Sebei sulyosak, de nem életveszélyesek. A bérkocsi Horvátk Antalé, a villamos vasut kalauza Kneif Vilmos volt. A vizsgálat fogja kideriteni, hogy kit terhel a felelőség a baleset ért.

— **Pályázatok.** Postaszolga a soproni postaigazgatóságnál aug. 31. — Utmester a tordaaranyosmegyei államépitészi hivatalnál 6 hét. — Postamester Szkalikén 3 hét. — P. ü. fővigyázó a trencséni p. ü. igazgatóságnál 2 hét.

HYMEN.

Jánszky J. László magy. államvasuti hivatalnak, csász. és kir. 33. ezredbeli tartalékos hadnagy eljegyezte néhai Toperczer Tóbiás adófelügyelő özvegyének kedves leányát Etelka kisasszonyt M.-Szigetről.

Udvarhelyi Béla nagyváradi árvaszéki ülnök szombat délután 6 órakor esküdött örök hüséget Ritter Irma kisasszonynak, Ritter Károly nagykereskedő kedves és müvelt leányának Simándon.

GYÁSZROVAT.

† **Vancsek Janka** elhunytát tudatja az alábbi gyászlap: Özv. Vancsek Jánosné szül. Wisnyák Kermina saját, ugy leánya Vilma, valamint édes atyja Wisnyák Ignácz, édes anyja Wisnyák Ignáczné szül Szurda Janka, testvérei Wisnyák Alajos és Károly, nemkülönben számos rokon és barát nevében is fájdalomtelt szivvel tudatja forrón szeretett leánya, illetőleg testvér, unoka, unokahug és rokon Vancsek Jankának, folyó évi julius hó 23-án, éjjeli 1 órakor, életének 4-ik tavaszán, rövid betegség következtében történt jobblétre szenderültét. A boldogult hült tetemei julius hó 24-én, délután 5 és fél órakor fognak Wesselényi-utcza 20. sz. házból a helybeli róm. kath. sirkertben örök nyugalomra tétatni. Arad, 1894. julius 23. Béke lengjen a drága kis halott hamvai felett!

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

(*) **Választmányi ülés.** Az aradi hadász betegsegélyző és temetkezési egylet, csütörtökön este fél kilencz órakor a Nagy Lajos sörcsarnokának hülön helyiségében fontos választmányi ülést tart, melyre a választmányi tag urakat tisztelettel meghivja az elnökség.

TANÜGY.

Az iskolaszék ülése.

— Meghivás. —

Arad szab. kir. város községi iskolaszéke folyó évi julius hó 26-án azaz csütörtökön délután 5 órakor a városháza emeleti kistermépen rendes havi ülését tartja, melyre a t. iskolaszéki tag urak ezennel meghivatnak.

A tanácskozás tárgyai:

1. A városi adóügyi osztálynak átirata, a mult iskolai évről 9 tanuló után előirt 12 frt 65 kr. tandij hátraléknak leiratása iránt.
2. A kiküldött bizottságnak véleményes jelentése a polgári leányiskola részére kidolgozott rend és fegyelmi szabályok tárgyában.
3. Kine Károly ujtelepi iskolaszolga kérvénye évi fizetésének felemelése iránt.
4. Az iskolafelügyelő jelentése a lefolyt egész iskolai évben beszedett tandij összegekről.
5. Az iskolafelügyelő jelentése a lefolyt iskolai évi pénzbirságolásokról és az ebből befolyt büntetéses pénzekről.
6. Az iskolafelügyelő jelentése, az összes községi iskolák osztályaiban megtartott évi zárvizsgálatokon tapasztalt tanitási eredményről.
7. Az iskolafelügyelő jelentése a lefolyt iskolai évben a szükségessé vált helyettesitések alkalmával a helyettes tanitónő müködésének igénybevételéről.
8. A mult évben egy próbaévre meghivott segédtanitóknak állásukra való megválasztása illetve, véglegesitése.
9. A helyettesités utján alkalmazott egy segédtanitónő és egy óvónőnek meghivása utján egy próbaévre való megválasztása.
10. Györgyösssy Rudolf kapa-utczai leányiskolai igazgatónak kérelme az igazgatói teendők teljesitése alól való felmentése, Jánszky Piroska ottani tanitónő kérelme áthelyezése és ennek nyomán az iskolafelügyelő előterjesztése egyes tanitóknak más iskolákhoz való helyezése tárgyában.

Arad, 1894. évi julius hó 23-án.

SALACZ GYULA s. k.,
kir. tanácsos, iskolaszéki elnök.

MULATSÁGOK.

Hangverseny a ligetben.

— A „Kölcsey-dalkör" estélye. —

Arad, julius 23.

40° meleg. Elénk érdeklődés.

Ez az, amivel a „Kölcsey-dalkör" vasárnapja megkezdődött. A délelőttön csak ugy ontották felülről a hőséget, hogy szinte lehetetlen volt az utczán járni.

Ugy négy óra tájban alább hagyott tüzelésével az ég izzó réztányérja, s ekkor kezdtek megélénkülni a liget utai, melyek lombsátoros fáikkal kellemes menedékhelyül szolgáltak a közönségnek.

A katonazenekar által előadott változatos zenedarabok csaknem szünet nélkül követték egymást. Csak igy lehet érteni, hogy a meglehetősen hosszu müsort nyolcz órára teljesen lejátszották.

Este felgyultak mindenfelé a világitó mécsek, melyek apró szemeikkel kaczéran hunyorgattak a félhomályban tovasiető alakokra.

A lóvonatok ontották magukból a közönséget, ugy, hogy a városligeti vendéglő diszterme csakhamar megtelt intelligens közönséggel, mely élénk érdeklődéssel tekintett a hangverseny elé.

Huber Károly „Királyinduló"-ja nyitotta meg a müsort. A szépzenéjü dalt a „Kölcsey-dalkör" adta elő a katonazenekar kisérete mellett, s élénk tapsokat kapott érte.

A következő piece Bartscht Paula, a bájos műkedvelő, és Schönthal Gyula karnagy négykézre irt zongorajátéka volt, mely az est legsikerültebb számai közé sorozható. A nagy zenei érzéket követelő szerzemény precziz előadása zajos tapsokra ragadta a közönséget, mely többször kihivta az előadókat. Bartscht Paulát a figyelmes rendezőség diszes virágcsokorral lepte meg.

A „Kölcsey-dalkör" által bemutatott dalok általános tetszést arattak, mi legszebb elismerés Schönthal Gyulának, a dalkör szorgalmas, nagy szakképzettségü karnagyának.

Ha a sorrendet megakarjuk tartani, talán ez előtt kellett volna Krausz Vilmos, a fiatal hegedümüvész szólóját emlitenünk, ki a „Ballade et polonais" előadásával nagy élvezetet szerzett a müértő közönségnek. A tapsok megujultával játékát magyar darabokkal toldta meg, nem kisebb sikerrel.

Igen csinos piece volt a Krausz Vilmos, Schattelesz Miksa, Spitz Sándor és Rosenblüh Miksa vonós négyese is.

A hangverseny végeztével kezdetét vette a táncz, melynek csak a hasadó hajnal vetett véget. Hogy ebben kinek nagyobb az érdeme. Rózsa Jakabnak, a pompásan sikerült mulatság czigányvajdájának, vagy pedig a Nagy Józsi jeles bandájának nagyobb-e az érdeme, annak eldöntését azokra a bájos hölgyekre bizzuk, kiknek névsorát az alábbiakban adjuk:

Asszonyok: Vizi Istvánné, Krausz Józsefné, Brankovics Györgyné, Vass Gézáné, Bartscht Alajosné, özv. Farkas Istvánné, Grau Lajosné, Weyer Józsefné, Schönthal Gyuláné, Magyary Ferenczné, Pfintner Jenöné, özv. Wolf Andrásné, Herrling Gyuláné, Wohlfarth Istvánné, özv. Ráttkay Józsefné, Keresztes Ferenczné, Klapok Alajosné, Kápolnai Jánosné, Lohser Alajosné, Moldován Mihályné, Grelk Mátyásné, Giller Józsefné, Neuman Istvánné, Zemplényi Sándorné, Zöldy Jenöné, Farkas Lajosné, Keller Gyuláné. Krebsz Jánosné (Uj-Arad), Neumann Józsefné, Striffler Józsefné, Wolf Károlyné, Albusztin Jánosné, Juld Emilné, Krausz Mórné stb.

Leányok: Bartscht nővérek, Vizi Irénke, Krausz Mariska, Farkas Mariska és Flóra, Kovács Hajnalka, Pfintner nővérek, Magyary Ilma, Wolf nővérek, Feck Róza, Tóth Gizella, Moldován Ilma, Grelk Mariska, Spitz nővérek, Király Gizella, Lohser nővérek, Gruber Hermin, Herrling Hermina, Scholtz Mariska, Strassburger Szidi, Saághy Thekla,

Tapolcsányi Tekla, Neumann Juliska, Giller Mariska, Gintzig Janka, Manherz Annika, Brunner Etelka, Gács Jolán (Csaba), Horváth Mariska (Uj-Arad), Dezsán Viola (Uj-Arad), Krebs Gizuska (Uj-Arad), Sándor Ilon (Budapest), Keller Janka, Strifler Juliska, Albusztin Anna, Förster Elvira, Király Gizella, Versitz Gizella, Strassburger Szidi, stb.

—

(=) **Az aradi kárpitos-ifjak** vasárnap tartották meg juliálisukat a csálai erdőben. Kora reggel vonultak ki zászlók alatt hangos zeneszó mellett. A tánczra nagy közönség jött össze, mely legjobb hangulatban késő estig mulatott. A figyelmes rendezőség csinos emléktárgyakkal lepte meg a tánczosnőket, kiknek névsorát az alábbiakban adjuk:

Asszonyok: özv. Zsutty Lajosné, Finszterné, Edéné, Glutigné, Babes Gyuláné, Szalkayné, Tóthné, Szoszenkáné, Eliaszné, Szabóné, Nikitsné, Politzerné, Kovácsné, Dormányné, Gergácsevicsné, Fridmanné, Goldsteinné, Schwarzné, Stegerné, Pietrzák Viktorné, Deákné, Ráczné, Gyorgyovitsné, Bukóné, Barczáné, Hajduné, Prichlerné, Borbás Lajosné, Lőrinczné, Merczné stb.

Leányok: Zsutty Mariska, Finszter Borbála, Babes növ., Szalkay növ., Toth Erzsike, Szoszenka növ., Eliás Katicza, Szabó Teréz, Nikits Helén, Politzer Irma, Kovács Róza, Dormány Juliska, Gergácsevits növ., Friedmann Gizella, Goldstein növ., Schwartz Juliska, Stéger Hermina, Pietrzák Aranka, Deák Ilona, Rácz Emma, Horváth Jolánka, Nagy Mariska, Tenczlinger Gizella, Deutsch növ., Malát Róza, Gyorgyevits Mariska, Bukó Juliska, Barcza Mariska, Hajdu Mariska, Pichler Paula, Borbás növ., Lőrincz Juliska, Mercz Ilonka stb.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **A buza ára.** Herbej Nikoláj és Csev Zakariás berzovai lakosok együtt jöttek be Aradra két-két kocsi buzával. El is adták a buzát és indultak visszafelé, a buza árát mindketten a tarsolyban vive. Világoson megháltak, mely időt Csev arra használta fel, hogy Herbej 60 forintját ellopta. Csev erősen tagadta a lopást, hanem a hódosi tanitó és esküdt előtt megmotozták és előkerült az ellopott 60 forint. Tegnap tartották meg ez ügyre vonatkozólag a végtárgyalást, a hol Csev Zakariást lopás miatt 6 havi börtönre itélte.

§ **Egy krajczár miatt.** Együtt ült a kártya kompánia a monos byiai korcsmában és Czika György adta a bankot. Halkan osztották szét a kártyákat, Balán Tódor szive nagyot dobbant, ászt kapott. Mikor rá került a sor, megütötte az egész bankot, melyben négy osz. ér. krajczár volt. A szerencse — valószinüleg boldogtalan szerelmes — kedvezett Balán Tódornak, mert 21-et csinált és már nyult a bank után, mikor Czika György azt mondta:

— Mit akarsz? Te csak három krajczárt ütöttél meg.

— Hazudsz, én az egész bankot tartottam, vágott vissza Balán. Összementek. Czika előbb széket kapott fel, hanem Balán kicsavarta és a dulakodás közben ugy megharapta Czika ujját, hogy többé sosem használhatja. A kir. törvényszék a tegnap tartott végtárgyaláson Balán Tódort 1 évi börtönre itélte.

TÁVIRATOK.

Az uj miniszter esküje.

Budapest, julius 23. (Taj. tud. táv.) *Fesztetich* Andor gróf földmivelési miniszter Ischlben ma délelőtt 11 órakor tette le ő Felsége kezeibe esküjét. *Wekerle* miniszterelnök és *Pálffy* gróf gárdakapitány jelenlétében. Az esküimintát *Tarkovich* olvasta fel. A miniszterek ma meglátogatták *Nopcsa* báró főudvarmestert.

—

Szilágyi Dezső tevékenysége.

Budapest, julius 23. (Saj. tud. távirata.) *Szilágyi* Dezső igazságügyminiszter az ősszel egybegyülő képviselőház elé fogja terjeszteni a bünvádi házassági ügyekben való eljárásról és végrehajtási eljárásról, valamint birók és birósági hivatalnokok felelősségéről szóló törvényjavaslatokat. Tárgyalás alá kerülnek még az ősszel a büntető törvény módositásáról és a választások feletti curiai biráskodásról szóló törvényjavaslatok. Azután a miniszter az őszi képviselőház elé szándékozik terjeszteni. az ügyvédi rendtartásról szóló törvényjavaslatot. Enquett elé viszi a családjogot és a legközelebbi napokban életbelépteti Fiumében is polgári eljárásra vonatkozó törvényeket.

—

Békésmegye uj főispánja.

Budapest, julius 23. (Saj. tud. táv.) Hirlik, hogy Békésmegye főispánjává *Vadnay* Andor belügyminiszteri osztálytanácsost nevezik ki.

—

Belcsev gyilkosa elfogva.

Budapest, julius 23. (Saj. tud. táv.) A »Magyarország» szerint *Belcsev* volt bolgár miniszter gyilkosát, *Arnaut* elfogták Romániában. A 22 éves ember, bevallotta, hogy a gyilkosságot ő követte el egy most Oroszországban élő szerbnek segitségével, aki akkoriban vele együtt szolgált a szofiai szerb követségnél. A gyilkos elfogatásáról a román kormány azonnal értesitette bulgáriát és a kiadatás iránt a diplomácziai kezdeményezés azonnal megtétetett.

—

Hieronymi N.-Szebenben.

N-Szeben, julius 23. (Sai. tud. táv.) *Hieronymi* belügyminiszter ma délután 4 órakor ide érkezett. A pályaudvaron a megyei és városi hatóságok és a notabilitások fogadták. Este a főispánnál nagy vacsora volt.

—

Lukács Béla otthon.

Szamosujvár, julius 23. (Saj. tud. táv.) *Lukács* Béla kereskedelmi miniszter tegnap délelőtt ide érkezett rokonai látogatására. A pályaudvaron a miniszter neje, rokonai és nagyszámu közönség fogadták. Már a tegnapi nap folyamán számos küldöttség tisztelgett a miniszternél. A tisztelgések sorát a város kezdte meg, melynek küldöttségét *Placsintár* polgármester vezette. Tisztelegtek még a biróságok, a szolgabiróság, a fegyintézet tisztikara, továbbá a katholikus papság, a tanári és tanitói kar *Bárány* Lukács plébános vezetése alatt. A kereskedőtársulat is tisztelgett, továbbá *Szabó* János szamosujvári püspök. Este a miniszter tiszteletére szépen sikerült szerenád volt. *Lukács* Béla már ma visszautazik Budapestre családjával együtt.

—

Lukácsiu ujabb bünpöre.

Szatmár, julius 23. (Saj. tud. távirata.) Ugy látszik, hogy *Lukácsiunak*, a hirhedt izgatónak és oláh vértanunak sohasem lesz nyugta a földi igazságszolgáltatás sujtó kezétől. — Még 1892-ik évben történt, hogy egy román népgyülést akart rendezni székhelyén, a hires Laczfaluban, a kerületi szolgabiró azonban betiltotta azt. Kapta magát tehát *Lukácsiu* és a főszolgabirót román nyelvü beadványban mindennek elmondotta, csak becsületesnek nem, miért is ellene a szatmári kir. törvényszék hivatalból meginditotta az eljárást, a nyilvános rágalmazás vétsége miatt s a vádhatározatot meg is hozta. — A vádlott természetesen régi szokásához hiven felebbezéssel élt, de hasztalan, mert ugy a debreczeni kir. tábla, mint a kir. kuria helybenhagyta a vádhatározatot, s a végtárgyalást a szatmári kir. törvényszék tegnap tartott tanácsülésében aug. 21-re tüzte ki. Ez alkalommal már harmadszor foglalkozik az itteni törvényszék *Lukácsiu* ügyes-bajos dolgaival.

—

Mérgezés és rablás.

Szathmár, julius 23. (Saj. tud. táv.) Nagyuriasan öltözött vásári gazember Kiraházi Mihály és Petrás György szászfalusi gazdákat, a kik telt erszénynyel jöttek a vásárra, a vásártérhez közel egy majorház mellé csalta és barátság ürügye alatt itallal kinálta őket, melyben olyan erős méreg volt, hogy Kiraházi este 5 órára meghalt, Petrás pedig eszméletét elvesztette. Az ismeretlen tettes ebben a helyzetben kényelmesen kirabolta áldozatait, kiknél mintegy 300 frtnyi összeget talált. Kiraházit felbonczolták, Petrás még ma is a kórházban fekszik. A tettest a rendőrség nyomozza.

—

Kolera Sopronban.

Sopron, julius, 23. (Saj. tud. táv.) *Crasl* ácsmester éjjel koleratünetek között meghalt. A járvány terjedésének megakadályozása iránt erélyes óvintézkedések tétettek. Az ürüléket Budapestre küldték.

—

Osztrák katonai perrendtartás.

Bécs, julus 23. (Saj. tud. táv.) A közös hadügyminiszteriumban kidolgozott és már évekkel ezelőtt az osztrák és a magyar miniszteriumnak véleményadás végett átnyujtott katonai büntető perrendtartást most már az osztrák és a magyar kormány által javasolt módositások alapján ujból átdolgozták. A katonai perrendtartásról szóló ezen uj törvényjavaslatot megint megküldték a két kormánynak és igy remélhető, hogy az uj javaslat jövő évben törvényerőre fog lépni.

—

Plener fürdőben.

Bécs, julius 23. (Saj. tud. távirata.) *Plener* dr. pénzügyminiszter Katwykba, hollandi tengeri fürdőbe utazott.

—

Letartóztatott anarkisták.

Prága, julius 23. (Saj. tud. távirata.) Weinberge külvárosban letartóztattak négy embert, kik robbanó szereket gyártottak. A házkutatásnál sok anarkista iratot foglaltak le.

—

A magyar lobogó Halleban.

Halle, julius 23. (Saj. tud. távirata.) Julius 18-án avatta fel a Hallei Magyar Egylet uj nemzeti lobogóját. A megható ünnepségen megjelentek a lipcsei és magdeburgi magyarok képviselői is. Alkalmi beszédet *Kovács* Sándor elnök mondott; *Hollósy* Hálmán nagy hatással szavalta *Torkos* Lászlónak erre az alkalomra irt szép költeményét. Az ünnep jelentőségét nagyban emelte az a körülmény, hogy az első szeget *Wekerle* Sándor miniszterelnök nevében verték a zászlóba. A legnépszerübb magyar államférfi részvétele az ünnepen nagy lelkesedést támasztott az egybegyült s hazájuktól távol élő magyarokban. A lakomán egymást érte a sok telköszöntő a hazára, *Wekerlére*, *Torkos* Lászlóra, a Magyar Egylet-re, az egykori tagokra, a kiknek buzgósága tette lehetővé ez uj nemzeti jelvény megszerzését. Az ünneplő egylethez számtalan üdvözlet érkezett a hazából s több külföldön élő magyartól. A háromszinü zászlót, mely Halleban valóságos csodálat tárgya, gyönyörü magyar czimer disziti. Rajta ez a

felirás van: A haza minden előtt! Hallei Magyar Egylet 1894. Az uj zászló legyen sokáig hirdetője idegen földön a magyar hazafiságnak.

—

A királyné nyaralása.

Mandlhof, julius 23. (Saj. tud. táv.) Királyné Ő Felsége a legszigorubb incognitóban Hohenembo grófné neve alatt tegnap ideérkezett. A királyné itteni tartózkodása után, mely három napra fog terjedni, Bozenen át Ischlbe megy, hol az eddigi megállapodások szerint szeptember közepéig fog maradni.

—

Légberöpült lőporgyár.

Róma, julius 23. (Saj. tud. távirata.) A Santa Romo del Colleban levő állandó lőporgyár tegnap robbanás folytán légbe repült, 5 munkás megöletett, 3 arra menő egyén pedig sulyosan megsebesült.

—

Hid-beszakadás.

Róma, julius 23. (Saj. tud. távirata.) Az épülő félben levő treviglói lánczhid tegnap tulterheltetés következtében beszakadt. A vezető mérnök és három munkás szörnyet halt. A tervezők és két mérnök azonnal letartóztattak á miért a felügyeletet oly könnyelmüen gyakorolták.

KÖZGAZDASÁG.

Arad vámszedési joga.

— A kereskedelemügyi m. kir. miniszter által folyó évi 49,155. sz. a. Arad sz. kir. város kövezet-ámszedési jogának meghosszabbitása tárgyában kiadott engedélyokirat. —

15019/894.

Arad sz. kir. város tanácsa részéről az alábbi engedélyokirat közzététetik azzal, miszerint az okiratban foglalt kövezetvám f. év augusztus hó 1-jével életbe lép

A közutakról és vámokról szóló 1890. évi I. t.-cz. 81. és 86. §-ai alapján kiállitott ezen engedélyokirat szerint, Arad szab. kir. város részére, a mellékelt és az engedélyokirat kiegészitő részét képező helyszinrajzon vörös szinnel körülkeritett és a város belterületén fekvő összes közutak, terek és utczák kiépitése, kövezése és fentartása, a marosi part- és védő müvek épitése és fentartása czimén felmerült kiadások fedezésére a belügyminiszter urral egyetértőleg, kövezetvámszedési jogot engedélyezek, illetve a m. kir. belügyminiszter ur által 1888. évi május 15-én 31.478. sz. alatt kiadott rendeletben foglalt engedély alapján a sorompóknál, a vasutonés a Maros folyón érkező áruk után gyakorolt s 1893. év végével lejárt kövezetvámszedési jogot meghosszabitom, s azt, valamint annak gyakorolhatását a következő feltételekhez kötöm:

I. Feljogositom Arad szab. kir. város közönségét arra, hogy az 1890. évi I. t.-cz. 93. §-a értelmében, a jelen engedélyokiratban megállapitott vámdijszabályzat életbeléptetése napjától számitva, 1899. évi deczember hó 31-éig bezárólag, kövezetvámszedési jogot gyakorolhasson, s a következő vámdijakat szedhesse:

A) A sorompóknál a városba való bejövetelnél:

1. Egy szekér vagy jármütől: 5 kr. vagy 10 fillér.

2. Egy 200 kg. vagy ezen felüli teherrel megrakot kocsi vagy jarmü után 7 kr. vagy 14 fillér.

3. Egy befogott ló, ökör, szamár, vagy öszvérért és tehénért 4 kr. vagy 8 fillér.

4. Egy áthajtott ló, ökör, tehén, szamár vagy öszvérért 3 kr. vagy 6 fillér.

5. Egy áthajtott csikó, borju, kecske, juh, bárány, sertés, süldő vagy malacz után 1 kr. vagy 2 fillér.

B) A vaspályákon érkezett és a városba beszállitott czikkek után:

1. Legalább 10.000 kg. sulylyal biró szállitmányoknál:

a) mindennemü tüzifa, tégla, cserép, föld, homok, kavics, termés-, tört- vagy köbkő, épületkő, mész- és márványkő, természetes trágya, üvegtörmelék, faszén, salak, hamu, jég és hó, ivóviz, moslék, vas, aczél, és egyéb érczek, paták, szarvak, inak és hurok, vizkatlan mész (czement), végül széna, takarmánynemüek után (ez utóbbiaknál legalább 5000 kg sulyban) 100 kgrmonként: 1 kr vagy 2 fillér.

b) Nyersen és durván kidolgozott épület-, bánya-, hajó- és ács szerszámfa, bognárfa, gömbölyü fatönkök és fenyőszálfák, valamint kézmü és iparmunkák számára durván elökészitett fák, deszkák, padlók, oszlopok, égetett mész után 100 kg-ként 1 ½kr vagy 3 fillér.

c) Asphalt, kő-, barna-, és pirszén, chamotte, mesterséges és vegyészeti trágyák, gabonanemüek, olajos és hüvelyes vetemények és ezek örleményei, valamint az élő állatok dijszabásszerü szabványsulya után 100 kgként 2 kr, vagy 4 fillér.

d) Mindazon czikkek után, melyek az a) b) és c) tételek alatt fel nem emlitvék, 100 kgként 3 kr, vagy 6 fillér.

2. Mindennemü élelmiszer és gyümölcs után, bármily sulyban, továbbá kocsirakományként feladott mindennemü áruk után, ha azok sulya 10.000 kgnál kevesebbet, de legalább 5000 kgmot tesz ki, 100 kgonként 4 kr, vagy 8 fillér.

3. Mindennemü, a vasuti darabáru osztályozás alá eső áruk, valamint 5000 kg-nál kisebb sulyu teheráruküldemények, továbbá mindennemü mérsékelt áruosztályozás alá tartozó gyorsáruk után 100 kgonként 5 krajczár vagy 10 fillér.

4. A „terjedelmes" áruosztályozás alá tartozó teher, valamint a „közönséges" áruosztályozás alá tartozó gyorsáruk után 100 kgonként 6 kr vagy 12 fillér.

Az 1. a) b) c) tételek alatt megnevezett, de 10.000 kgnál kisebb sulyban feladott áruk után a 2. szerint felszámitandó dij nem lehet nagyobb, mintha azok az áruk 10.000 g. sulyban adattak volna el.

C) A Maroson érkezett és a városba beszállitott czikkek után.

1. Mindennemü tüzifa-, tégla, cserép, föld homok, kavics, termés, tört-, vagy köbkő, épületkő, mész- és márványkő, természetes trágya, faszén, vas, aczél, és egyéb érczek, vizhatlan mész (czement végül széna, szalma és takarmánynemüek után 100 kgonként: 1 kr. vagy 2 fillér.

2. Nyersen, és durván kidolgozott épület bánya- hajó, és ácsszerszámfa, bognárfa, gömbölyü fatönkök és fenyőszálfák, kézmü és iparmunkák számára durván elökészitett fák, deszkák, padlók, oszlopok, égetett mész, valamint burgonya és zöldségnemü, gyümölcs után 100 kgonkint: 1 és fél kr vagy 3 fillér.

(Folytatása következik.)

—

Az aratás.

— Saját tudósitóinktól. —

Talpas, jul. 22. Az idei gabonatermés jó középszerü lesz. A próbacséplések a következő eredményeket mutatják átlag; buza 7, rozs 9, árpa 8, zab 12 mmázsa hóldankint. A szárazság igen érezhető, a tengerinek 20 százaléka már kisült. A répa és burgonya eddig jól állanak, de nagy szükség volna már egy jól kiadó esőre.

Pankota julius 27. A buza, rozs és árpa le van aratva, átlag 7—7 és fél métermázsát fognak adni. A zab aratása a közel napokban megkezdödik. Mind a négy gabona nem kielégiti a várakozást. A tengeri most virágzik. Burgonyából a korai már megérett, igen szép és jó; a késői virágzásban, van bő termést igér. A takarmányfélék bőségesek és jóminőségüek.

M.-Kovácsháza, jul. 22. Vidékünkön az aratás a lehető legrosszabb. Buzából 8—9 kereszt van egy holdon. Egy 11 holdas területen 90 kereszt volt, holott legalább 250 keresztnek kellett volna lennie. A többi táblákon is ennek megfelelő a termés s igy 2 métermázsa sem lesz holdanként. A cséplás augusztus 5-én kezdödik s igy teljes eredmény csak akkor közölhető. Az árpa és zab sem külömb. A korai vetést a hesszeni légy tette tönkre. Az ilykép kiszántott buza helyett kukoriczát ültettünk — nagymennyiségü kukoricza van e vidéken — de a nagy szárazság miatt ebből sem lesz semmi, — tegnap volt ugyan egy kis csapadék — de ez már részben késö, részben igen kevés volt. A szomszéd mezöhegyesi mintagazdaság is éppen igy áll, a buzán kivül, a czukorrépát 4-szer is ültették, de a rovarok mindig tönkretették.

Szemlak julius 22. Az idei termés általában közepesnek mondható; szalma ugyan nem igen sok lesz, de a mag kielégitöen fizet. A buza holdankint 7—8 métermázsát adott; a szem teljesen szépen kifejlödött, sulya átlag 82 klgr. Az árpa minösége kielégitő 8—9 métermázsát igér holdanként. A cséplés már mindenütt folyik, s ugy erre mint a behordásra kedvező az időjárás. Kedvezötlen azonban az időjárás a tengeri, burgonya, répa és kerti veteményekre, amelyek a jelenlegi csekély esözés hiánya miatt rendkivül gyengék. Gyümölcs bőven terem, mig ellenben szőlő kevés remélhető. Esőre, mint midenhol, égető szükségünk van.

—

Szeszüzlet.

— Julius 23. —

Mai jegyzéseink: Készáru nagyban nyers szesz 54.75, kicsinyben 55.— hordó nélkül, per 100 liter % beleértve 35 frt fogyasztási adót.

—

Budapesti gabnatőzsde.

— Az „Aradi Közlöny" távirati tudósitása. —

Budapest, julius 23. d. u. 5 óra.

Fajs	Irányzat	100 klg. ár frttól	100 klg. ár frtig
Buza bánsági uj	...	6.50	6.80
Buza tiszavidéki	...	6.55	6.85
Buza pestvidéki	...	6.50	6.85
Buza fejérmegyei	...	6.50	6.95
Buza bácskai	...	6.60	6.90
Rozs uj, I-ső rendü	...	5.—	5.05
Rozs uj, II-od rendü	...	4.88	4.95
Arpa takarmány	...	—.—	—.—
Arpa égetni való	...	—.—	—.—
Arpa sörfőzdei	...	—.—	—.—
Zab	...	6.85	7.20
Tengeri bánsági	...	—.—	—.—
Tengeri másnemü	...	5.15	5.20
Káposzta-repcze bánsági	...	9.—	9.50
Köles	...	—.—	—.—
Határidőre: Buza szept.-okt.	...	6.68	6.70
Buza márcz.-ápr.	...	7.04	7.06
Buza máj.-jun.	...	—.—	—.—
Rozs szept.-okt	...	5.03	5.05
Tengeri jul.-aug.	...	5.15	5.17
Tengeri aug.-szept.	...	5.17	5.19
Tengeri októberre	...	—.—	—.—
Zab márcz.-ápr.	...	—.—	—.—
Zab szept.-okt.	...	5.93	5.95
Káposzta-repcze aug.-szept. 1894.	...	9.35	9.45

—

Hivatalos árfolyamok
a budapesti áru és értéktőzsdén.

Budapest, 1894. julius 23.

Magyar aranyjáradék 4%	121.75
Magyar koronajáradék 4%	96.30
Magyar arany 4½%	128.—
Magyar ezüst 4½%	102.50
Magyar keleti vasut 1876.	124.—
Magyar földtehermentesitési kötvény	95.25
Magyar italmegváltási kötvény	100.25
Horvát-szlavon földtehermentesitési kötvény	96.—
Magyar nyeremény-sorsjegy kölcsön	149.50
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	142.75
Osztrák papirjáradék	98.50
Osztrák járadék ezüst	98.25
Osztrák járadék arany	122.—
Korona járadék	98.—
1860-ki államsorsjegyek	147.50
Osztrák-magyar bankrészvény	1000.—
Magyar hitelbank részvény	446.75
Osztrák hitelintézet részvény	360.30
Osztrák-magyar államvasut	347.75
20 frankos arany (Napoleondor)	9.89
Német birodalmi márka	61.—
London	124.30
Páris	49.35

—

VIZJELZÉS.

1894. évi julius hó 23-án reggel 7 órakor észlelt vizállások, időjárás és hőfokok a marosi és tiszai vizmérczén.

Észlelési állomás	Hőmérsék C°	Időjárás	Vizállás cztimétr.	Jégrutaság cztimétr.
Branyiczka	+ 18°	derült	+ 8	—
Arad	+ 23°	derült	— 108	—
Makó	+ 26°	derült	+ 5	—
Szeged	+ 23°	derült	+ 103	—
Gyoma	—	—	—	—

A + jel a 0 feletti hőmérsék és vizállásokat jelzi.
A — jel a 0 alatti hőmérsék és vizállásokat jelzi.
Arad, 1894. julius 23.

A m. kir. folyammérnöki hivatal.

Felelős szerkesztő: Vass Géza.

Egy jó nevelésü fiu

tanulónak

felvétetik az „Aradi nyomdatársaság“ könyvnyomdai intézetében, Fő-ut 51.

1513/1894. pm. 686. 3 | 3

Pályázati hirdetmény.

Arad sz. kir. város törvényhatóságánál egy 700 frt évi fizetéssel kapcsolatos irodai segédtiszti állás választás utján betöltendő lévén, azokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják s az 1883. évi I. t.-cz. 19. §-ban megjelölt minősitéssel birnak felhivom, hogy pályázati kérvényüket hozzám a **f. évi augusztus hó 7-ig** bemutassák.

Arad, 1894. évi julius hó 14-én.

Salacz Gyula
kir. tanácsos, polgármester.

VASUTI VONATOK MENETRENDJE

Érvényes 1894. évi május hó l-étől.

Budapest—Arad.

		reggel	délut.	este
BUDAPEST	indul.	8,05	1,55	10,—
Szolnok	„	11,10	4,00	1,37
Csaba	„	2,23	5,55	4.37
Kétegyháza	„	2,54	6,13	5,08
Lökösháza	„	3,12	—,—	5,26
Kurtics	„	3,28	6,37	5,43
Sofronya	„	3,40	—,—	5,55
ARAD érkezik		3,55	6,55	6,10
		délután	este	reggel

Arad—Budapest.

		d. e.	reggel	este
ARAD	indul	11,30	8,20	9,45
Sofronya	„	11.46	—,—	10,02
Kurtics	„	11,58	8,38	10'16
Lökösháza	„	12,14	8,49	10,35
Kétegyháza	„	12,37	9,03	11,—
Csaba	„	1,28	9,25	11,45
Szolnok	„	4,25	11,46	3,00
BUDAPEST érkezik		7,35	1.20	6,30
		este	délután	reggel

Erdély felé.

		d. u.	reggel	d. u.	este
ARAD	indul	2,30	6,35	4.30	—,—
Glogovácz	„	2,44	6,46	4,42	—,—
Gyorok	„	3,15	7,07	5,03	—,—
Paulis	„	3,32	7,18	5,14	—,—
Radna-Lippa	„ érk.	3,58	7,35	5,32	—,—
Konop	„	—,—	8,00	5,56	—.—
Berzova	„	—,—	8,14	6,12	—,—
Tótvárad	„	—,—	8,38	6,41	—,—
Soborsin	„	—,—	8.56	7,00	—,—
Piski	„	—,—	11.04	10.11	—.—
Gyulafehvár	„	—,—	12.51	11.18	—.—
Tövis érkezik		—,—	1.20	11.40	—.—
			délután	éjjel	

Erdély felől.

		éjjel		este
Tövis	indul	3.19	—.—	1.35
Gyulafehvár	„	3.48	—.—	2.14
Piski	„	5.35	—.—	3.59
Soborsin	„	8,21	—,—	6,26
Totvárad	„	8,40	—,—	6,42
Berzova	„	9,09	—,—	7,07
Konop	„	9,25	—,—	7,24
Radna-Lippa	„	9,58	5,47	7,56
Paulis	„	10,11	6,02	8,08
Gyorok	„	10,25	6,18	8,20
Glogovácz	„	10,48	6,47	8,44
ARAD érkezik		11,00	7,00	8,55
		délelőtt	reggel	este

Arad—Csaba—Nagyvárad.

		reggel	este
ARAD	indul	5,18	4.35
Sofronya	„	5,31	4,57
Kurtics	„	5,44	5,17
Lökösháza	„	6,00	5,41
Kétegyháza	„	6,18	6,20
Kigyós	„	6,31	6,43
Csaba	„	7,04	7,00
NAGYVÁRAD érkezik		9,32	—,—
		délelőtt	este

Nagyvárad—Csaba—Arad.

		délután	reggel
NAGYVARAD	indul	4,29	—,—
Csaba	„	7,10	7,09
Kigyós	„	7,24	7,24
Kétegyháza	„	7,40	7,47
Lökösháza	„	7,59	8,14
Kurtics	„	8,17	8,38
Sofronya	„	8,30	8,53
ARAD érkezik		8.45	9,10
		este	délelőtt

Arad—Temesvár.

		reggel	d. e.	este
ARAD	indul	6.25	11.35	5.58
Uj-Arad	„	6.43	11,59	6.09
Németságh	„	7,05	12,24	6,27
Vinga	„	7,32	12,52	6,46
Orczifalva	„	7,48	1,09	6.58
Merczifalva	„	8,03	1.25	7,09
Szt.-András	„	8,19	1,44	7,21
TEMESVÁR érkezik.		8,42	2,10	7,39
		délelőtt	délut.	este

Temesvár—Arad.

		reggel	d. u.	este
TEMESVAR	indul	8,00	1,12	8,15
Szt.-András	„	8,20	1,41	8,45
Merczifalva	„	8,34	1.59	[illegible],05
Orczifalva	„	8.45	2,15	[illegible],21
Vinga	„	9,02	2.40	[illegible],46
Németságh	„	9.17	2,57	10,07
Uj-Arad	„	9,34	3.30	10,3[illegible]
ARAD érk.		9.44	3,44	10,5[illegible]
		délelőtt	délután	est[illegible]

Uj-Szt.-Anna—Kétegyháza.

		d. e.	este
UJ-SZT.-ANNA	indul	8,00	6,40
Simánd	„	8,31	7,11
Kisjenő-Erdőhegy	„	9,20	7,55
Székudvar	„	9.36	8.11
Sikló	„	9,51	7,26
Ottlaka	„	10,5	8,40
Elek	„	10,23	8,57
KÉTEGYHÁZA érkezik.		10,38	9,12
		délelőtt	este

Kétegyháza—Uj-Szt.-Anna.

		reggel	d. u.
KÉTEGYHAZA	indul	5,17	3,03
Elek	„	5,30	3.23
Ottlaka	„	5,40	3,36
Sikló	„	5,51	3,50
Székudvar	„	6.03	4,06
Kisjenő-Erdőhegy	„	6,24	4,39
Simánd	„	6,49	5,10
UJ-SZT.-ANNA érkezik.		7,14	5,40
		délelőtt	este

Mezőhegyes—Kétegyháza.

		reggel	este
MEZŐHEGYES	ind.	7,05	8,30
Kamarásmaj.	„	7,17	8,42
Nesze	„	7,25	8,52
Kovácsháza	„	7,42	9,10
Bánhegyes	„	8,04	9,33
M.-Bodzás	„	8,25	9,55
Bánkut	„	8,37	10,09
KÉTEGYHAZA érk.		8,55	10,30
		eélelőtt	éjjel

Kétegyháza—Mezőhegyes.

		délután	ggel
KÉTEGYHAZA	ind.	3,00	5,16
Bánkut	„	3,22	5,36
Megyes-Bodzás	„	3,40	5,49
Bánhegyes	„	4,02	6,06
Kovácsháza	„	4,25	6,23
Nesze	„	4.39	6,35
Kamarás-major	„	4,48	6,43
MEZŐHEGYES érk.		5.00	6;55
		délután	este

Arad—Szeged.

		reggel	d. e.	d. u.
ARAD	indul	5,00	9,00	4,20
Szt.-Tamás	„	5.24	9,22	4.49
Pécska	„	5,43	9,36	5,13
Battonya	„	6.12	10,01	5.47
Tompa	„	6,24	10.11	6,00
Mezőhegyes	„	7.01	10.40	6.54
Csanád-Palota	„	7.22	11,00	7.21
Nagylak	„	7,39	11.15	7.43
Apátfalva	„	8.01	11,35	8.09
Makó	„	8,26	11,56	8.51
Kis-Zombor	„	8,42	12,12	9,10
SZEGED érkezik		9,33	1,00	10,10
		délelőtt	délut.	este

Szeged—Arad.

		d. u.	este	reggel
SZEGED	indul	2,20	6,00	3.00
Kis-Zombor	„	3,12	6,46	4,08
Makó	„	3,35	7,05	4,50
Apátfalva	„	3,55	7,24	5,15
Nagylak	„	4,02	7,45	5,42
Csanád-Palota	„	4,17	8,00	6,02
Mezőhegyes	„	5,08	8,28	7,00
Tompa	„	5,32	8,50	7.27
Battonya	„	5,45	9,02	7,42
Pécska	„	6,10	9,26	8,10
Szt.-Tamás	„	6,23	9,39	8,24
ARAD érkezik		6,45	10,00	8,50
		este	éjjel	délelőtt

Arad—Gurahoncz.

		reggel	d. u.	d. u.
ARAD	indul	6,40	5.23	12,30
Ötvenes	„	6.56	5,39	12,55
Zimánd-Ujfalu	„	7,02	5.45	1,08
Uj-Szt-Anna	„	7,19	6,02	1,36
Világos	„	7,46	6,29	2,39
Muszka-Magyaréd	„	7,53	6,36	2,52
Pankota	„	8,04	6,47	3,26
Apatelek	„	8,35	7,18	4,28
Borosjenő	„	8,44	7,27	4,43
Bokszeg-Beél	„	9,09	7,52	5,43
Borossebes-Buttyin	„	9,38	8,20	6,53
Almás-Alcsill	„	10,05	8,47	7,38
GURAHONCZ érkezik.		10,20	9,02	8,00
		délelőtt	este	

Gurahoncz—Arad.

		reggel	d. u.	
GURAHONCZ	indul	4,15	3,00	—,—
Almás-Alcsil	„	4,32	3,17	—,—
Borossebes-Buttyin.	„	5,02	3,47	—,—
Bokszeg-Beél	„	5,31	4,16	—,—
Borosjenő	„	5,56	4,41	—,—
Apatelek	„	6,06	4,51	—,—
Pankota	„	6,45	5,29	—,—
Muszka-Magyaréd	„	6,51	5.35	—,—
Világos	„	6,58	5,42	—,—
Uj-Szt-Anna	„	7,24	6,08	—,—
Zimánd-Ujfalu	„	7,44	6,30	—,—
Ötvenes	„	7,50	6,35	—,—
ARAD érkezik		8,08	6,52	—,—
		délelőtt	este	

Borosjenő—Csermő.

		délelőtt	este
Borosjenő	indul	8.55	7,35
Csermő	erkezik	9,55	8,35
		délelőtt	este

Csermő—Borosjenő.

		reggel	délután
Csermő	indul	4,50	3,35
Borosjenő	érkezik	5,50	4.35
		reggel	délután

658 | 894. gazd. sz. 3—3.

Árverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a Kriviréthen levő Zárai és Eisenmann-féle telkek között fekvő 225 □-ölnyi üres teleknek bérbeadása iránt **folyó évi julius hó 23-án d. e. 10 órakor** árverést tart.

Kikiáltási-ár: 20 frt 50 kr.

Bánompénzül leteendő a kikiáltási-ár 10 %-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árverésben részt lehet venni szóbeli és irásbeli ajánlatokkal.

Az irásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyujtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1894. évi julius hó 16-án tartott üléséből.

Kiadta:

Lőcs Rezső,
aljegyző.

656 | 894. gazd. sz. 3—3

Árverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke az eddig Matyei György és társai által haszonbérelt gulya legelőbeli $7^{278}/_{1110}$ holdnyi területnek s az azon lévő tanya épületnek f. évi november hó 1-jétől számitandó egy vagy több évre való bérbeadása iránt **f. évi julius hó 23-án d. e. 10 órakor** árverést tart.

Kikiáltási ár holdanként évi 21 frt.

Bánompénzül leteendő a kikiáltási ár 10 százaléka készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árverésben részt lehet venni szóbeli és irásbeli ajánlatokkal.

Az irásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyujtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1894. évi julius hó 16-án tartott üléséből.

Kiadta:

Lőcs Rezső,
aljegyző.

M. kir. államvasutak. Üzletvezetőség Miskolcz.

15213/II. sz. 2—3.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak Miskolcz állomása melletti munkás telepen 18 lakással biró $4^1/_2$ munkás lakház kiépitésének biztositására ezennel nyilvános verseny tárgyalás hirdettetik.

A tervek, a költségszámitás, a szerződési és ajánlati minta, ugyszintén a pályázati feltételek a miskolczi üzletvezetőség pályafentartási és épitési osztályában, Szemere-utcza 29. sz. I. emelet a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A munkára teendő ajánlatok legkésőbben **1894. évi julius hó 30-án déli 12 óráig** alulirott üzletvezetőség I. osztályánál nyujtandók be.

Az ajánlat 50 kros, a hozzátartozó mellékletek pedig ivenkint 15 kros bélyeggel ellátva, lepecsételve és a boritékon a következő felirattal ellátva nyujtandó be:

„Ajánlat a miskolczi vasuti munkás telepen épitendő munkás házakra."

Az ajánlatok benyujtását megelőző napon azaz 1894. évi julius hó 29-én déli 12 óráig 1100 frt azaz egyezeregyszáz o. é. frt bánatpénz teendő le a miskolczi üzletvezetőség gyüjtőpénztáránál készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban.

Az értékpapirok számitandók a budapesti tőzsdén legutóbb jegyzett árfolyam 90%-ával számitva, de soha névértéken felül.

Csak ideje korán beérkezett irásbeli ajánlatok szolgálhatnak a tárgyalás alapjául.

A beérkező ajánlatok el vagy el nem fogadása iránt a miskolczi üzletvezetőség fenntartja magának a szabad döntési jogot.

Miskolcz, 1894. julius hó 17-én.

Az üzletvezetőség.

9666|894. 693. 1—3.

Végzés.

A város területén egy gazdátlan kutya kóborolt, mely három embert harapott meg s a gyeptéren, hova kiszállittatott elhulván, rajta a veszettség kór állapittatott meg, miért is az 1888. évi VII. t.-cz. 68. §-a s a 40,000|888. sz. magas rendelet 188. §-a alapján Aradváros területén a kutyáknak kötve tartását vagy szájkosárral ellátva pórázon vezetését **1894. évi julius hó 18-tól augusztus hó 28-ig** terjedő 40 napra elrendelem.

Erről a város közönségét tudomásvétel és alkalmazkodás végett azzal értesitem, hogy a kitett idő alatt szájkosár nélkül járó kutyák elfogatni és a gyeptéren megsemmisittetni fognak, mig a tulajdonos a hivatkozott törvény 154. §-a alapján büntettetni fog.

Arnd, 1894. julius 18.

Sarlot Domokos
főkapitány.

Arad sz. kir. város polgármesterétől.

79 | 894. pm. 51 9—02

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város közönsége részéről közhirré tétetik, hogy a városi árvapénztárból és a város által kezelt alapokból törlesztési kölcsönök vehetők.

Fizetendő évenkint: 23 évi törlesztésre 8% a melyből tőke törlesztésre esik 2% 26 fél évi törlesztésre $7^1/_2$%, melyből tőke törlesztésre $1^1/_2$% fordittatik. 32 évi törlesztésre 7%, amelyből a tőketörlesztésre 1% számoltatik el. A kölcsönvevők jogában áll kölcsönt a törlesztési időn belül is félévi felmondásra a félévi kamat külömbözet megtéritése mellett visszafizetni.

Arad 1894. január 10.

Salacz Gyula,
királyi tanácsos polgármester.

Az élvezetek egyik legolcsóbb és legkellemesebb neme, mely testünket felüditi, zsibbadásnak induló idegeinket napi munkáink teljesitésére képesebbé teszi, vérünk rendes mozgását előnyösen elömozditja s lelkünk kedélyvilágának vidámságát kedves hangulatban tartja a **„fürdés."**

A fürdés kiválólag a gőzfürdéssel járó dörzsölés (Frotiren) következtében a testről a felbőr lehámlik, a bőr likacsai kitisztulnak s igy lehetővé tétetik, hogy testünk, a belőle kifejlődő s egészségünkre kártékonyan ható maró, sós nedvektől megszabadittassék azáltal egészségünk biztositattik.

Hogy ezen önmagunk iránt tartozó kötelességünknek lehetőleg eleget tehessünk

Simay István a „Maros"-gőzfürdő tulajdonosa

a fürdési dijakat oly méltányosan állapitotta meg, hogy azt mindenki használhatja.

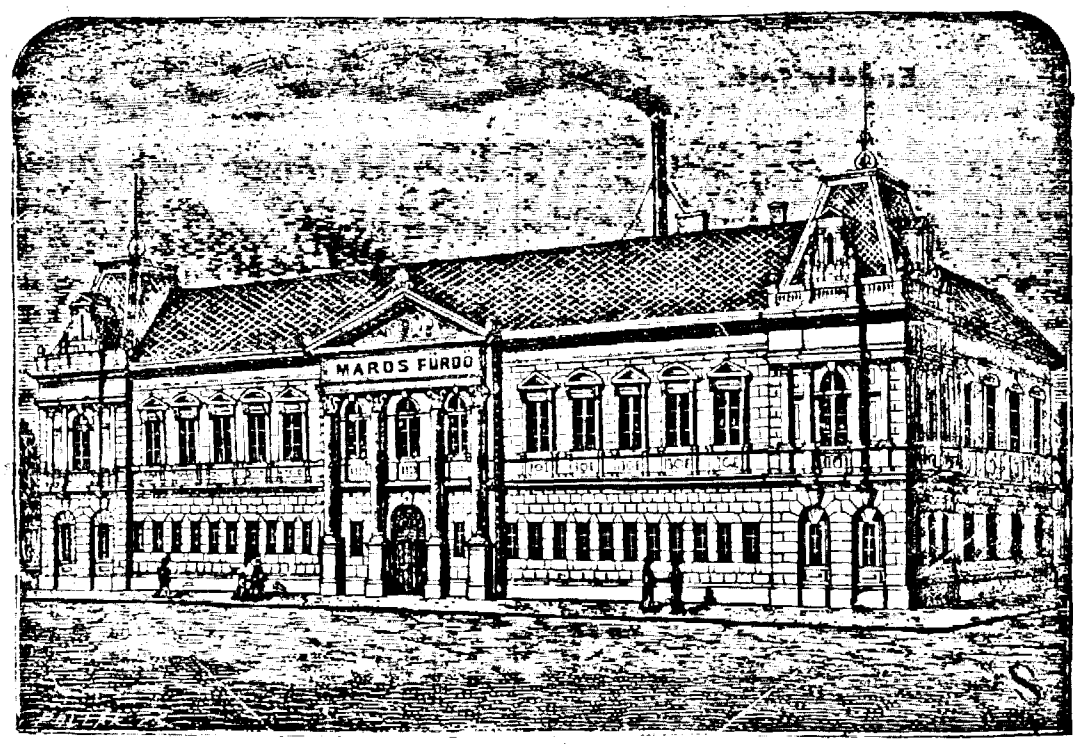

A váróteremben hideg étkek és italok mérsékelt árak mellett kiszolgáltatnak

Szürt Maros-ivéviz eladására is havi bérlet nyittatik. Előjegyezni a pénztárnál lehet.

Gőzfürdő.

Egy személy-jegy	— frt 70 kr
10 drb bérlet-jegy	5 frt 70 kr.
Egy deák-jegy	— frt 40 kr.

Uszás-tanitás.

Idényjegygyel együtt	12 frt — kr.

Uszoda.

Egy személy-jegy	— frt 30 kr.
4 darab bérlet-jegy	1 frt — kr.
10 drb bérlet-jegy	2 frt — kr.
Egy gyermek-jegy	— frt 20 kr.
10 drb bérlet-jegy	1 frt 50 kr.

Hideg és gyógy-fürdő.

Egy személy-jegy	— frt 50 kr.
10 drb bérlet-jegy	4 frt 56 kr.
30 drb bérlet-jegy	13 frt 50 kr.
Massas sal egy személy	— frt 70 kr.

Vizgyógy.

Egy személyjegy	— frt 50 kr.
30 drb bérlet-jegy	13 frt 50 kr.

Vas és móor-fürdő.

Egy személy-jegy	1 frt — kr
10 drb bérlet-jegy	9 frt 50 kr

Kád-fürdők.

Ruhával	— frt 50 kr
Ruha nélkül	— frt 40 kr

Villany-fürdő.

Egy személy-jegy	— frt 70 kr.
10 drb bérlet-jegy	6 frt 50 kr.

Külön ruhá-dijak.

1 lepedő vagy palást	7 kr.
1 törölköző	3 kr.

Pénztárnyitás nyáron reggeli 6 órakor. télen reggeli 7 órakor.

A Simay-féle gőzfürdő-épületben szemeletben napos vagy hónapos szobák bérelhetők.

A t. cz. birtokos urak figyelmébe!

Aradváros központjában, a szinház közelében lévő Simay-féle gőzfürdő-épület emeleti részében, több utczai, parkettával kipadolt szoba, hónapos vagy éves bérletre szolgálattal kiadó.

A háznál van vizvezeték, szürt Maros-viz, és télen át gőzfütés. 9 —13

Nyomatott az „Aradi Nyomdatársaság" könyvnyomdájában.